

AHOJ!

Ledenbrief van de

Vereniging Vrienden Nederland - Tsjechië & Slowakije

Nr. 117 A p r i l 1 9 9 6

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antoniuslaan 33, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
Tel. 078-6 81 26 03

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag
Tel. en fax 070-3 25 86 79

A. den Boogert penningmeester
Postgiro rek.nr. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Nederland-Tsjechië & Slowakije
Tel. en fax 010-4 20 55 81

mevr. M. van Dorst G.P.A. Schöpping
G. Molenaar mevr. H. Sugito
C. Oostveen J. Vrijhof

Redactie Ledenbrief:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer tel. en fax 070-3 25 86 79
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

Mevr. H. Sugito J. Vrijhof
J. Sugito J.F.E. Wallin
mevr. J. van Unnik

Ledenadministratie:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

GSM (Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek):

Hans Wallin (voorzitter) tel. 070-3 27 87 06
Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam

Wim Brandse
Jacques de Co

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio tel. 020-6 79 14 23
Rotterdam: A. den Boogert tel. 010-4 20 55 81
Den Haag: L.M.A. Marcus tel. 070-3 56 04 88

V.N.T.S.-Filmdienst:

K.L. Thio tel. 020-6 79 14 23
Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-3 90 11 90

Info Reisdienst:

A. Hoogstad tel. 078-6 81 26 03

ISSN 1383-0899

De VNTS heet haar **nieuwe leden** van harte welkom!

11/3 Gemeente Purmerend (donateur)
14/3 Stichting Stedenband
Hoorn-Příbram (donateur)
14/3 Dhr.J.P.I. Denkers, Hoorn
14/3 dhr. H.A. Lansdaal, Hoorn

Leden en donateurs ontvangen gratis het verenigingsblad 'AHOJ'.

Uit het huishoudelijk reglement:

Lidmaatschap

Aanmelding als lid/donateur van de vereniging kan uitsluitend geschieden door een aanmeldingsformulier geheel ingevuld en ondertekend aan het bestuur te doen toekomen.

Zodra de contributiebetaling door het bestuur is ontvangen, ontvangt het lid een lidmaatschapskaart voor het lopende verenigingsjaar.

De leden zijn verplicht de contributie over enig jaar voor 1 maart van dat jaar te voldoen op een door het bestuur aangegeven wijze.

Specialist in Tsjechië

Stationsstraat 25
9482 TX TYNARLO/Holland
Tel. 0592-543300
telefax: 0592-542767

Verhuur van luxe touringcars, binnen- en buitenland. Cultuur-, Educatie- en Communicatiereizen

František VANIČEK

orgel, (bekroond bij het A.Schweitzer Conc.in Deventer), tevens begeleider van BONI PUERI, Ned.tournee April, zoekt enkele plaatsen om te concerten in de week van 26 juli - 3 augustus.
Inl. Postb.240,7120 AE Aalten
J.Berkelbach, Fax 0543-474984
Tel.47.49.02)

VAN DE VOORZITTER

Nu de jaarvergadering achter de rug is maken wij ons op voor de volgende gebeurtenis: de Voorjaarsreis. Dat is best spannend, want je weet nooit hoe dat uitpakt.

De aanduiding Voorjaarsreis zou de verwachting kunnen wekken dat er ook een Najaarsreis komt, maar die gevolgtrekking is op zijn minst voorbarig.

De Jaarvergadering had een rustig verloop, behalve dan die klap op mijn neus toen ik door de glazen deur heen wilde lopen. Maar dat gebeurt ieder jaar en behoort tot het vaste ritueel. Kandidaten, die dat onderdeel van het programma volgend jaar willen verzorgen, kunnen zich nu reeds opgeven. Om door een glazen deur te lopen heeft je niet in een glazen huis te wonen.

De aanwezigen hebben zich, voor zover ik kon nagaan, best geamuseerd. Met enkelen die ik sprak, deel ik de opvatting, dat er op zo'n bijeenkomst geen non-stop programma hoeft te zijn. Er bestaat ook behoefte aan gesprek, onderling contact. Een ieder heeft tenslotte in zo'n jaar best iets beleefd waarover hij of zij met anderen kan spreken. Overigens, niets dan lof voor Lee Thio en Jan Vrijhof die de organisatie voor hun rekening genomen hadden.

Wel constateer ik dat ieder weer een jaartje ouder is geworden en dat de club best een aantal jongeren op zou kunnen nemen. Het kan ook wel zijn dat de jongeren zich op zo'n dag niet in grote getale laten zien en dat de Vereniging in werkelijkheid wat jonger is dan zich op de Ledenvergadering laat aanzien.

De causerie van Rudolf Kooijman was erg instructief en onderhoudend en geeft kijk op een wereld die je wel vermoedt maar waarmee je toch weinig rekening houdt. Wij werden met de neus op de werkelijkheid gedrukt. Het leven, de samenleving, het karakter van mensen en de grofheid van gedrag, het geeft aan dat het menselijk geslacht niet veel zaaks is en dat materialisme en genotzucht de boventoon voeren. Als dat maar goed afloopt. Ik hoor het W.F. Hermans nog zeggen: "Het loopt niet goed af".

Het was aan de andere kant goed te luisteren naar het musiceren van "De Drie Donken". Amateurs die er plezier in hebben muziek te maken en daar veel tijd in steken. Het lijkt mij goed met dit slotaccoord te eindigen.

Arie Hoogstad

* Het maandelijks uitgeven van de Ledenbrief kost	
* de VNTS een flinke duit. Door advertenties kun-	
* nen wij deze kosten drukken en u bereikt daarmee	
* een gericht publiek in een oplaat van + 750	
* exemplaren. Onderstaand onze tarieven:	
* 1/16 pag.	f 16,50; 5 nrs. f 80,=; 10 nrs. f 155,=
* 1/8 "	f 22,--; " " f 105,=; " " f 205,=
* 1/4 "	f 33,--; " " f 160,=; " " f 315,=
* 1/2 "	f 55,--; " " f 265,=; " " f 510,=
* hele pag.	f 93,50; " " f 450,=; " " f 850,=

* Voor nadere inlichtingen: Secr. V.N.T.S., Nieuwendamlaan 274,

* 2547 JR DEN HAAG. Tel. 070-3258679.

VAN DE REDACTIE

Wanneer deze 'AHOJ' bij u in de bus valt, hebben we de Paasdagen alweer achter de rug en komt de VNTS-voorjaarsreis al heel dichtbij. Dat betekent dat het Mei-nummer van 'AHOJ' naar verwachting laat in de maand gereed zal zijn. We zijn pas op 5 mei terug en dan moeten we nog beginnen!

Gelukkig worden de dagen al wat langer en de voorjaarsbloemen kruipen al uit de grond. Sommigen krijgen dan kriebels, schoonmaakkriebels of reiskriebels. Het zal wel druk worden bij het secretariaat.

Wat hebben we voor u in dit nummer? Een heleboel getoeter, kijkt u maar bij de rubriek "Muzikale noten". Liefhebbers van Tsjechische blaasmuziek hebben nu een grote keus aan uitstapjes om deze opgewekte, sfeermakende muziek te beluisteren.

Ook zijn er enkele concerten te melden bij "Evenementen"; en in Naarden is het feest op 30 april.

Ons lid in Slowakije, Hans de Groot, verhaalt van zijn laatste skitocht van dit seizoen; ook daar is de winter nu voorbij. Bij "Van en Over".

Er is een hele dikke knipselmap en het 'portret' handelt over de Rozenbergs en hun kastelen. Met de Voorjaarsreis zitten we er middenin; we zijn dus al gedocumenteerd.

Tot de volgende maand!

Hennie van der Burg

VAN URK, HET GEHELE JAAR FIJNE VAKANTIES IN DE TSJECHISCHE REPUBLIEK

**VERHUIST in MEI 1996 naar: KNSM-laan 409 tel. 020 - 4193262
1019 LG Amsterdam fax 020 -4193191**

**ONS AANBOD VAN PERSOONLIJK GECONTROLEERDE APPARTEMENTEN
EN VAKANTIEWONINGEN IS WEER UITGEBREID.**

**RUIME KEUZE UIT DIVERSE MOGELIJKHEDEN EN PRIJSKLASSEN IN:
PRAAG, MIDDEN- EN ZUID BOHEMEN (o.a. Slapy, Lipno meer, Telc,
Struharov), ŠUMAVA, REUZENGEBERGTE.**

OOK UW KERSTVAKANTIE 1996 KUNT U NU VAST BOEKEN!

Inlichtingen (tot ± 10 mei) bij:

Van Urk, Amsterdam, telefoon 020 - 6231662

Na ± 15 mei: zie boven!

telefax 020 - 6242036

EVENEMENTEN

Tentoonstelling én concert

Op 19 mei 1996 om 15.00 uur wordt in 'Muis Sacrum', Velperbuitensingel 25 te Arnhem de tentoonstelling "Mahler's Tweede Symfonie" geopend. De opening wordt verricht door de Tsjechische Ambassadeur, de heer prof.dr. J. Mihule en wordt verder opgeluisterd door een concert "Mahler a la carte".

De tentoonstelling duurt tot 5 juni 1996, dagelijks van 10 tot 17 uur. Kaarten te bestellen door overmaking van f 10,= op girorekening 3597921 van Muis Sacrum. Een deel van de opbrengst komt ten goede aan het herstel van Mahler's geboortehuis in Kalistě.

Het Gelders Orkest zal op 29 mei en 2 juni de Tweede Symfonie van Gustav Mahler ten gehore brengen.

Hoewel de componist niet als een Tsjech te boek staat, heeft hij zijn jeugd en ontwikkeling in Jihlava genoten en heeft aan het Praags conservatorium gestudeerd. Later was hij ook nog dirigent in Olomouc.

Mahler is één van de belangrijkste componisten op de grens van 19de en 20ste eeuw. Zijn populariteit groeit nog steeds. Het is interessant te weten dat de basis van zijn muzikaliteit in Tsjechië gelegd is.

Daarom van harte aanbevolen.

Arie Hoogstad

Stedenband-concert Wijk bij Duurstede - Jičín

Het Smetana koor uit Jičín o.l.v. Jarka Komárková zal samen met het Wijks Vocaal Ensemble, o.l.v. Rien Verbeek enkele concerten geven. Zij worden bijgestaan door Joke de Vin, alt.

Het eerste concert vindt plaats op *Vrijdag, 19 april a.s. te Doorn* in de Gereformeerde Kerk, Kampweg te Doorn. Aanvang 20.30 uur. Het programma omvat Tsjechische en Nederlandse liederen en werken van o.a. Fauré en Schubert.

Op *zaterdag 20 april* kunt u het concert beluisteren in de Grote Kerk aan de Markt te *Wijk bij Duurstede*. Aanvang 20.30 uur.

Toegang f 12,50, CJP en 65+ f 10,=. Kaarten bij de VVV in Doorn en Wijk bij Duurstede en vanaf 20.00 uur in de kerk.

V.N.T.S. in Naarden

Op 30 april a.s. zal in de ochtenduren na de aubade met een groep "Poorters" (leden van de jumelagegroep) onder begeleiding van een muziekkorps een rondgang worden gemaakt door de vesting Naarden en zullen de verzorgingstehuizen "De Veste" en het "Naarderheem" worden bezocht. Tijdens deze rondgang worden kramen geplaatst en ingericht. Eén van de kramen zal voor de verkoop van oliebollen en de ander voor de presentatie worden gebruikt. De VNTS (Cok Oostveen) zal een gedeelte van deze presentatiekraam in gebruik nemen.

REISCLUB DE ARGONAUTEN ***avontuurlijk, actief en bijzonder***

Wij zijn *het* adres voor fiets- en wandelvakanties in Tsjechië en Slowakije. In samenwerking met onze kontaktpersonen en vrienden kunnen wij u een prima actieve vakantie aanbieden.

Daarnaast kunt u bij ons terecht voor nog meer avontuurlijke fietsreizen: Oezbekistan, Siberië, Nepal, Ladakh en Oekraïne.

BEL ONS VOOR INFO: 020-6628546

INZAKE REISINFORMATIE

In de laatste 'AHOJ' heeft iedereen de verslagen kunnen lezen over de reisinformatiedagen, die dit voorjaar zijn georganiseerd. Deze twee informatiedagen, in IJsselstein en Hoogeveen, zijn zeer succesvol geweest. Daarbij moet worden aangetekend dat succes niet moet worden afgemeten aan het aantal bezoekers. De reisinformatiedagen hebben een meerledig doel.

Naast de toeristische component, in eerste opzet het doel en voor de VNTS weliswaar belangrijk, is ook de promotie van de desbetreffende stedenband/jumelage een van de pijlers. De reisinformatiedagen blijken te voorzien in de behoefte van de stedenbanden om zich te profileren in de eigen omgeving. Dat geeft te denken. Waar eerst de nadruk valt op reisinformatie in het algemeen valt nu de nadruk op de desbetreffende stad of regio en is de algemene reisinformatie een ondersteunend onderdeel van het geheel.

De profilering van de stedenband in de eigen omgeving blijkt duidelijk uit de respons van de publiciteit. Vorig jaar in Barendrecht en Harderwijk kwam het merendeel van de bezoekers uit de directe omgeving, mede door de goed georganiseerde lokale publiciteit. In IJsselstein en Hoogeveen is het dit jaar niet anders geweest. In de praktijk blijkt dat betrokkenen bij een stedenband geïnteresseerd zijn in toeristische informatie. Maar landelijke media publiceren meestal niet over dit soort dagen. Helaas. En als dit wel gebeurt, is het mooi meegenomen. Hetgeen ik mij best kan voorstellen. Het gaat tenslotte om een lokale activiteit.

Natuurlijk blijven wij de landelijke media, zowel kranten als tijdschriften, benaderen met persberichten. Verder spelen de stedenbanden/jumelages een zeer belangrijke rol. Zij hebben de contacten met de lokale media en journalisten. Hetgeen kan leiden tot een leuk artikel of interview.

Natuurlijk is het niet persé noodzakelijk om uitsluitend reisinformatiedagen te organiseren. De VNTS kan met de reisinformatie ook aanwezig zijn bij andere manifestaties. Daar een onderdeel van vormen. Zo waren wij in november afgelopen najaar in Doetinchem en Deventer op een culturele en Oost-Europa manifestatie.

Voor de toekomst zijn er reeds contacten met Waddinxveen, Roden en Doetinchem. Terwijl ook Budel nog steeds belangstelling heeft. Natuurlijk kunnen stedenbanden uit de nabije omgeving zichzelf ook presenteren op zo'n reisinformatiedag. Wederzijdse bevruchting noemen we dit.

Door het noemen van namen moeten andere stedenbanden zich hierdoor niet laten afschrikken. Tot dit jaar heb ik de boot afgehouden om meerdere informatiedagen op diverse lokaties te organiseren. Dit is ingegeven door het feit dat landelijke media belangrijk zijn en dat deze niet overvoerd moeten worden met informatie. Op dit moment blijkt lokale publiciteit van doorslaggevend belang. Dus kunnen meer stedenbanden zich aanmelden. Uiteraard geldt de beperking van tijd en/of menskracht.

Ook kan de VNTS present zijn bij andere gebeurtenissen zoals de Oost-Europa manifestatie in Deventer, afgelopen najaar. *Bij deze roep ik de leden op alle bijeenkomsten in het kader van Tsjechië, Slowakije of Oost-Europa bij mij te melden. Als het enigszins kan, zullen wij acte de présence geven.*

Cok Oostveen

Carpooling

Carpooling

Carpooling

Gaat u naar Tsjechië of Slowakije en bent u bereid iemand mee te nemen? Of bent u op zoek naar iemand met een vervoermiddel die naar Tsjechië of Slowakije gaat?

Neem dan contact op met ons lid de heer H. Truin; hij heeft op zich genomen de gegadigden tot elkaar te brengen. De heer Truin is dagelijks telefonisch bereikbaar onder telefoon nr. 020-692 5770

TOLK- EN VERTAALBURO TATRA (OOST-EUROPA)

- * *is binnen enkele jaren uitgegroeid tot één van de grootste en belangrijkste professionele vertaalburo's op het gebied van Oost-Europese talen;*
- * *wordt zeer vaak ingeschakeld door andere vertaalburo's. Dat betekent, dat een aanzienlijk deel van alle Oost-Europese tolk- en vertaalopdrachten in Nederland via vaak wonderlijke omwegen uiteindelijk bij vertaalburo Tatra Oost-Europa terecht komt;*
- * *verzorgt ook tolk- en vertaalopdrachten in en uit alle andere talen. Veel bedrijven en overheidsinstellingen geven regelmatig omvangrijke vertaalopdrachten Engels aan vertaalburo Tatra Oost-Europa.*

VERTAALBURO TATRA OOST-EUROPA GROEIT IN HOOG TEMPO

DOOR EEN SOLIDE ZAKELIJKE EN PROFESSIONELE AANPAK:

- * het vertaalburo is altijd bereikbaar, dus 24 uur per dag en 7 dagen per week. Het vertaalburo is bereikbaar per telefoon, per telefax, per modem, per GSM en vanzelfsprekend ook per Internet; het e-mail adres van vertaalburo Tatra Oost-Europa is kooijman@globalxs.nl;
- * er wordt uitsluitend met *professionele* tolken en vertalers gewerkt in onder meer Nederland, België, Duitsland, Hongarije, Ierland, Kroatië, Rusland, Slowakije, Spanje, Tsjechië, de USA en Wit-Rusland;
- * het vertaalburo heeft inmiddels klanten in België, Duitsland, Estland, Ierland, Nederland, Slowakije en Tsjechië!
- * het vertaalburo kan bijna alles verzorgen, d.w.z. vertalingen en tolkopdrachten in elke taalkombinatie, van elke willekeurige moeilijkheidsgraad en in veel tekstverwerkingsprogramma's;
- * vertaalburo Tatra Oost-Europa investeert in de toekomst door actief mensen op te leiden tot vertaler. Na een jaar intensieve voorbereiding, begeleiding en examens is een universitair geschoolde vertaalster van vertaalburo Tatra Oost-Europa onlangs toegelaten als beëdigd vertaalster Armeens en Russisch. Vertaalburo Tatra Oost-Europa kan daarom nu professionele beëdigde tolk- en vertaalopdrachten verzorgen in en uit het Armeens, zoals dat in Armenië gesproken wordt. De situatie was tot nog toe zo, dat er voor dergelijke opdrachten meestal een beroep gedaan werd op vertalers Armeens, die Armenië zelfs nog nooit bezocht hadden, omdat ze buiten Armenië geboren zijn (en de zogenaamde West-Armeense variant spreken). Eenzelfde proces is nu aan de gang met een vertaalster Hongaars.

VERTAALBURO TATRA OOST-EUROPA WERKT HARD AAN EEN VERDERE GROEI: PER 18 MAART 1996 HEEFT HET HET VERTAALBURO LINGUA EXTERNA VAN DRS. H. HEINTZ IN ROTTERDAM OVERGENOMEN. ALLE KLANTEN VAN LINGUA EXTERNA HEBBEN INMIDDELS EEN BRIEF ONTVANGEN INZAKE DE OVERNAME.

TATRA TRADE & TRANSLATIONS - OOST-EUROPEES (VER)TAALBURO

Hofpoldersingel 27
NL-2807 LW Gouda
BTW-nr. NL0905.57694B01
Rabobank Gouda rek. nr. 1169.27968
Gironr. van de Rabobank 34435

Tel./modem	0182 - 519713	(* +31-182-519713)
Fax	0182 - 583448	(* +31-182-583448)
GSM	06 - 53140089	(* +31-6-53140089)
Internet	kooijman@globalxs.nl	
K.v.K. Gouda	29038405	

NIEUWS VAN DE STEDENBANDEN

Roden-Litomyšl

In de Knipselkrant van de Stichting Oost-West Kontakten uit Roden vond ik een bericht over een in de Drentse plaats op 26 december jl. gehouden kerstmarkt. Het was een initiatief van de Stichting Oost-West Kontakten en de Wereldwinkel. Het bericht spreekt van een groot succes, van veel bezoekers en een gezellige sfeer. Er waren prachtige artikelen over de hele wereld te koop en daarom noemden de organisatoren de activiteit ook Wereld-Kerstmarkt. De Stichting Oost-West Kontakten had, gelet op de betrekkingen met het Tsjechische Litomyšl, een groot aanbod van artikelen uit Tsjechië, van koekjes tot glaswerk en de Wereldwinkel verkocht vooral spullen uit derde-wereld-landen. Ook voor hapjes en drankjes was royaal gezorgd.

De Stichting Oost-West Kontakten heeft de opbrengst bestemd voor de kinderen van Tsjernobyl (zie pag. 30 van 'AHOJ' 116) en voor steun aan het bejaardenhuis in jumelageplaats Litomyšl.

In genoemde Knipselkrant ook een verslag van een bezoek dat twee jeugdteams van de voetbalvereniging Nieuw-Roden in de herfstvakantie 1995 hebben gebracht aan de leeftijdsgenoten van TJ Jiskra Litomyšl. Het was alweer de derde keer dat een uitwisseling plaatsvond. Was de andere keren het krachtsverschil nogal groot geweest, in het nadeel van de Rodenaren, ditmaal ging het allemaal wat meer gelijk op. De jongens van C-1 verloren desondanks hun beide wedstrijden, maar de B-jeugd kon goed bijblijven wat in één gelijkspel en één kleine nederlaag resulteerde. Zoals gebruikelijk werden de bezoekers ook op nog een andere manier aangenaam bezig gehouden. Er waren excursies naar het brandweermuseum in Příbrav, de mooie Macocha-grotten bij Brno en het openluchtmuseum in Veselý Kopec. Ook werd een kijkje genomen in het stadion van de profclub F.C. Bobby Brno. Dit is, zoals steeds meer gebruikelijk wordt, nu al een multi-functioneel complex waarvan ook winkels, een sportcentrum en een hotel deel uitmaken.

Voor de leiding was het interessant dat informatie uitgewisseld kon worden over de organisatie en de opzet van de jeugdopleidingen bij de clubs. In Tsjechië is met name belangstelling voor de financiële organisatie inclusief sponsoring bij Nederlandse amateurverenigingen.

De vierde jeugduitwisseling tussen VV Nieuw-Roden en T.J. Jiskra Litomyšl zit er ook al aan te komen. In juni a.s. worden twee jeugdteams uit Litomyšl bij Nieuw-Roden verwacht.

De Ronde Venen-Kolín

De gemeente De Ronde Venen stuurde het jaarverslag 1995 over de gang van zaken met de stedenband met Kolín, waarvoor dank.

De contacten hebben deels in het teken gestaan van kennismaking met het na de verkiezingen van eind 1994 in Kolín nieuw aangetreden gemeentebestuur. Voor het eerst kon dat al bij het grote nieuwjaarsbal in januari 1995. Dit bal is in Kolín een traditie en een van de hoogtepunten is het rad van avontuur, waarmee, zeker voor plaatselijke be-
grippen, zeer grote prijzen te winnen zijn.

Ook vier personen uit De Ronde Venen waren aanwezig en uitgerekend één van hen, wethouder Van Strien, sleepte de hoofdprijs in de wacht. Dat was een draagbare kleuren-TV en het leek de wethouder een goed idee het apparaat dadelijk weer weg te schenken aan de Kolínse crèche/-kleuterschool.

Méer personen uit De Ronde Venen gingen in april op bezoek in de partnergemeente. Daarbij ging het vooral om een project betreffende de renovatie van het Kmoch-eiland in de door Kolín

slingerende rivier de Labe (Elbe). Het eiland is vernoemd naar de componist František Kmoch, die in Kolín heeft gewoond en vroeger werden er vaak concerten op gegeven. In de laatste tijd is het eiland minder goed onderhouden en men wil het nu een grote opknapbeurt geven. Met de expertise van een Nederlands hoveniersbedrijf zal een plan daarvoor worden opgesteld. Ook andere objecten werden bezocht, zodat de delegatieleden allemaal iets op hun eigen werkterrein hebben kunnen zien.

In juni kwamen 38 leerlingen van het gymnasium van Kolín naar het Veenlandencollege in Mijdrecht. Een dag hebben ze doorgebracht in de gastgezinnen en verder waren er excursies in en buiten de gemeente De Ronde Venen. Onder meer werden de Deltawerken bezocht en twee dagen waren de bezoekers op Texel. Een gezamenlijke maaltijd in de ontvangende school besloot het gevarieerde programma.

Later in de maand ging een aantal personen naar het Kmoch-festival, dat jaarlijks in Kolín wordt georganiseerd. Naast het bijwonen van de muziekuitvoeringen was er gelegenheid om over allerlei zaken betreffende de stedenband te overleggen.

In juli kwam een afvaardiging van het nieuwe gemeentebestuur van Kolín naar De Ronde Venen. Daar werd van allerlei bezichtigd tijdens een vierdaags bezoek.

Een heel groot gezelschap, 60 personen van het Kmochorkest uit Kolín, bracht het laatste weekeinde van september door in De Ronde Venen, dit op uitnodiging van muziekvereniging Viribus Unitis uit Wilnis. Vanzelfsprekend stond het bezoek in het teken van de muziek. Er werd gezamenlijk gerepeteerd en opgetreden, dat laatste in de Willisstee in Wilnis en op het Raadhuisplein te Mijdrecht, maar ook in de muziekschool van Utrecht en in de stationshal van het Utrechtse centraal station.

Ten behoeve van het renoveringsplan van het Kmoch-eiland werd door een hoveniersbedrijf ter plaatse grondonderzoek gedaan en werd een inventarisatie opgemaakt van het aanwezige groen. In 1996 moet dit project vervolgd worden.

In de herfstvakantie brachten 43 leerlingen van het Veenlandencollege een tegenbezoek aan het Kolín's gymnasium. Er werd een uitgebreid programma afgewerkt, dat de deelnemers ook naar Litoměřice, Horní Dúšnice en Praag heeft gebracht.

Ook in 1995 hield de Lionsclub Mijdrecht-Wilnis weer een kerstpakkettenactie voor de bejaarden in Kolín. Via allerlei activiteiten was weer geld ingezameld, waarvan in Tsjechië het nodige werd gekocht. Vertegenwoordigers van de Lionsclub reisden er voor naar Kolín en de blijdschap van de ontvangers maakte op hen weer grote indruk.

Wat in 1995 nog niet van de grond heeft kunnen komen is het in samenwerking met het Bouwfonds Nederlandse Gemeenten realiseren van een woningbouwproject in de partnergemeente. Er werd weer veel over gesproken, maar tot dusverre zonder resultaat. In het jaarverslag wordt aangegeven, dat de gecompliceerde eigendomsverhoudingen van de grond het vinden van een geschikt perceel erg moeilijk maken.

Bij de voornemens voor 1996 staat onder meer het voorbereiden van een toeristische folder van Kolín en omgeving. Verder wordt gedacht aan het "adopter" van een huis in het centrum van Kolín. Dat zou dan ingericht kunnen worden als "Holland-house" naar het voorbeeld van het Purmerendhuis, dat de gemeente Purmerend in partnergemeente Jihlava heeft gesticht. Ook dit "Holland-house" zou plaats moeten bieden aan tentoonstellingen vanuit Nederland en bezoekers uit De Ronde Venen voordelig logies moeten verschaffen.

Jan van Gastel

* * * * *

* Tsjechië, Slowakije en Hongarije *
* RECREA *
* *
* Vakantiewoningen, pensions, *
* appartementen en hotels. *
* *
* Bel voor gids: Tel. 0578-613992 *
* Fax 0578-614145 *
* 10% korting voor V.N.T.S. leden *
* * * * *

VAN DE LEDEN

Van mevrouw Voors-'t Hart en van Ed de Munck, beiden uit Den Haag ontving de redactie een knipsel uit het dagblad Trouw. Terug te vinden in de rubriek "Uit de knipselmap".

In deze rubriek een inzending van Bert Marcus/Den Haag; hij keek naar de televisie en zette zijn gedachten op papier.

Maar we beginnen deze rubriek met het vervolg van onze jongste verteller, de 12-jarige Martin Segers. De redactie heeft *niets* aan de tekst veranderd. De kleine foutjes horen nu eenmaal bij dit charmante verslag.

Mijn eerste muzikale optreden in het buitenland. (Vervolg)

Mijn optreden in Tsjechië nadert. De noten zijn nog niet aangekomen. Zal het nog op tijd aankomen? En, heb ik nog genoeg tijd om alles te oefenen?

Vijf dagen voor het vertrek: Een aangetekende brief komt er aan. Die was voor mij. Eindelijk! Net op tijd. Het waren de beloofde muzieknoten voor het kerstconcert. Het was een kerstlied, waar ik solo speel in het voorspel, dan 2 maal tussenspel een slotpartij. Het waren 4 verschillende melodietjes en ze leken totaal niet op de basismelodie. Ik moet die verschillende melodietjes allemaal uit mijn hoofd leren, dat valt niet mee. Maar ik heb het tenslotte net gehaald. Elke dag een stuk. Of de burens gek zijn geworden van mijn getoeter weet ik niet, maar thuis zijn ze dat dus wel, vooral mijn papa. En nu maar afwachten hoe het met de repetities gaat.

Ik heb mijn doedelzak ingepakt en ik ging op reis. Onderweg was ik bezig met mijn opstel voor school. En tussendoor heb ik wat Duits geoefend, bijv. aan de kondukteur (Schafner) vragen stellen. De kondukteur had geduld met mij.

Volgende dag -zondag- was de eerste repetitie. Ik ging naar het Kultuurpaleis. We zochten de afgesproken plaats. Toen we er waren, zag ik niemand. Opeens kwam mijn vriend Zdenek Tulis eraan en ook de andere muzikanten. Hij stelde me aan hen voor. We liepen door een gang en kwamen in een ruimte waar het kantoor van Zdenek was. Daar repeteerden we. Er waren 2 jongens. Een speelde gitaar en een speelt cello. Ze doen alle twee conservatorium (= een soort muziekschool). Ze zijn ongeveer 18 jaar. Er was ook nog een zangeres. Ze is 10 jaar. Ze krijgt 3 keer per week zangles. Ze heeft een week school en de volgende week krijgt ze gewoon vrij omdat ze dan gaat optreden. Ze zingt in het tweede grootste kinderkoor van Praag. In wezen krijgt ze een half schooljaar vrij om overal op te treden, want de leraren willen dat de kinderen aan cultuur doen. Na deze repetitie moest ze gelijk weg, ze moest nog twee keer in twee verschillende steden optreden met het kinderkoor.

De gitarist en de jongen die cello speelt konden alles al gelijk spelen. De zangeres kon alles ook al heel goed. Ik kende het ook wel vrij goed. Maar als ik in het voorspel of in het tussenspel een foutje maak en uit het ritme raak, dan weten de andere muzikanten niet waar ze moeten inzetten. Dan zou alles verziekt zijn. Om dat te voorkomen speel ik liever uit de noten en niet uit

De tekening van een hele pag. is verkleind (red.)

het hoofd. Misschien lukt me het 3e en 4e optreden wel zonder noten. Deze repetitie was heel waardevol.

Na de repetitie keken we rond in het Kultuurpaleis. Er waren andere voorstellingen bezig, en verschillende tentoonstellingen, o.a. van leerboeken. Bij de afdeling van leerboeken kocht ik een leuk en grappig boekje van Tsjechische spellingregels. De jongens van het kamp van 3 jaar geleden vinden mijn Tsjechisch erg verbeterd maar als ik brieven schrijf weet ik nooit of ik een harde y of zachte i moet schrijven. Het maakt verschil in betekenis: b.v. mýt is wassen en mít is hebben, bít is slaan en být is zijn. Ik wil nu brieven schrijven met minder fouten.

Maandag zou de tweede repetitie in de concertzaal plaatsvinden.

We kwamen weer in het Kultuurpaleis. We konden de concertzaal niet vinden. Het gebouw is net een doolhof. Toen we hem gevonden hebben was de repetitie al bezig. Alle kinderen zaten te oefenen. Er oefende b.v. het meest bekende jeugdkoor Bambini di Praga. Ook een dansgroep uit Moravië, en ook kinderen uit Slowakije en uit Bosnië. Na drie uur gewacht te hebben kwam ons groepje aan de beurt. De zangeres was helaas ziek en een meisje van het koor Bambini viel in. Ik was best zenuwachtig. Het vond het best eng om voor het eerst op de planken te staan van een groot podium. Het licht van de spots, die naar ons gericht waren, was heel fel, Zdenek gaf teken om te beginnen. De eerste keer ging alles fout. Zdenek zei met een glimlach: dat is de plankenkoorts. Tweede keer ging het beter. We moesten nog met de gitarist apart gaan oefenen. Hij moest de accoorden opzoeken bij mijn partij om mij te ondersteunen. 's Avonds was ik best moe, want de repetitie duurde van 3 tot acht uur. Ik had vreselijke honger en moest nog het verslag voor school schrijven. Ik wist niet dat de repetitie zo lang zou duren. We eten wat bij Zdenek, want daar slapen we met kinderen die ik van het zomerkamp ken. Ik ben blij Kamil weer te zien, we fluiten uit blijdschap nog wat kerstliedjes samen. Kamil zal met zijn fluit met ons groepje optreden. Dat is leuk. Wat ik niet leuk vind is, dat er geen video en televisieopname komt. In de zaal, waar de televisiecamera's staan is namelijk een andere uitvoering bezig. Alles verandert op het laatste moment. In het groot en ook binnen elke groep. Zdenek coordineert dat allemaal, hij is de dramaturg regisseur en presentator van het programma. Ieder groepje kreeg zijn aandacht, hij bleef de hele dag vrolijk en geduldig, en toch moest alles supper snel. Om half elf lagen we op bed.

Dinsdag om half zeven op, om half negen
"Generaalka" - generale repetitie.

Gelukkig was ons groepje weer compleet. Iedereen was al in kostuums gekleed. Toen ik aan de beurt was, had ik 0 fouten gemaakt in het spelen. Alle andere kinderen maakten ook geen fouten meer. Alles ging net als in het echt. Zelfs de kaarsjes gingen aan bij het opkomen. Bij een klein meisje van 6 jaar vlamden haar haren. Degene die dat zagen riepen "Hoří!!" (Brand!). Gelukkig zijn de haren weer gedooft. Nadat ik gespeeld heb ging ik van het podium af. Maar voortaan moest ik op het podium blijven.

Na een kwartiertje pauze begon de eerste voorstelling.

Het eerste echte optreden.

De zaal liep vol met kinderen, we zien van achter de schermen, hoe ver het is. (Een keer viel het scherm zelf om.) Bij de echte voorstelling was ik best zenuwachtig. Je weet dat je het kent, maar je moet het goed doen anders sta je voor paal. De meeste zenuwen had ik toen Zdenek ons voorstelde. Toen probeerde ik nog

even droog met de vingers of ik het kan. En ik kon het! Achteraf bleek het, dat dit de beste voorstelling was. Omdat het publiek gezellig was. Publiek zelf merkte er niets van, maar wij wel.

Woensdag en donderdag waren er telkens 2 voorstellingen. Om half 9 en om half 11. Het was gratis voor de schoolkinderen. In het totaal hebben we opgetreden voor ongeveer 5000 toeschouwers. (Het aantal optredende kinderen was ong. 140.)

Tussen de optredens door gaf Zdenek een waardering als het goed ging en aanwijzingen wat beter moest.

Na deze 3 ochtenden van telkens 2 voorstellingen gingen wij naar kinderbijeenkomsten, waar we met ons optreden ook hebben bijgedragen aan het programma. De plaatselijke kinderen hebben niet alleen toegekeken maar droegen zelf ook aan het programma bij. Bijv. als een dans van cowboys en ook balletdanseressen waren er. Maar ook duiveltjes dansten in de kring (dat zijn soort zwarte Pietjes met hoorntjes).

Op deze leuke avondjes kwam tot slot ook Sinterklaas kijken en snoep uitdelen, want het was dinsdag 5 december.

De Tsjechische Sinterklaas is in het wit gekleed en ziet er als een echte bisschop uit. Hij loopt samen met een engel en een duivel die met kettingen rammelt en de stoute kinderen achterna loopt en ze met de roede pak slaag geeft. Buiten lag sneeuw en er liepen nog meer Sinterklazen en duivels en gillende kinderen achterna.

Deze drie dagen waren erg druk. Na de derde voorstelling op de scholen gingen we met de bus weer terug naar Praag. Onderweg in de bus was het heel leuk, alle kinderen zongen verschillende liedjes, anderhalfuur lang, niemand die zich verveelt. De meisjes uit Sarajevo werden gevraagd de tsjechische kinderen hun lied te leren, want iedereen vond het heel mooi. Maar wel heel triest. Het ging over hun stad die in brand stond en die ze moesten verlaten.

Ik vond deze werkweek onder tsjechische kinderen in Praag heel leuk. Er zijn geen ruzies ontstaan. De kinderen steunen elkaar. Er is een sfeer van vriendschap en samenwerking. Er wordt niet gepest en geklierd. De kinderen vonden alles heel leuk, ook al moesten de meeste hutje mutje naast elkaar op de grond slapen. Zij zijn niet zo verwend als wij. Voor mij was het heel plezierig om met deze kinderen samen te zijn. Na de laatste voorstelling namen we afscheid en vanaf 3 uur waren we vrij.

De trein terug ging om half 10 's avonds. De laatste uurtjes gingen we nog door Praag wandelen. Dat was eventjes om uit te puffen na een zware, moeizame week.

Martin Segers

rapide tours
TOURINGCAR- EN REISBURO

Specialist in Tsjechië

6-daagse reis naar Tsjechië.....f 325,-
incl. vervoer per luxe touringcar, 5 overnachtingen in de buurt
van Praag, halfpension, excursies, gids in Praag.

Vertrekdata: 6 mei; 3, 17 en 24 juni; 2, 9, 16, 23 en 29 september;
7, 14, 21 en 28 oktober.

Belt u voor meer informatie! Tel. 0592-543300

Gezien op de televisie.

Op 20 en 21 maart j.l. vertoonde de Duitse televisiezender ARD twee programma's die de Tsjechisch-Duitse verhoudingen tot onderwerp hadden.

Het eerste programma 'Offene Wunden im Egerland' was een reportage uit Cheb en omgeving waarin zowel Tsjechen als Duitsers - en dan voornamelijk voormalige bewoners uit het vooroorlogse Sudetengebied - aan het woord kwamen. Het tweede programma met de titel 'Odsun' (deportatie) ging over de achtergronden van de uitwijzing van de Sudetenduitsers en de wijze waarop een en ander in zijn werk ging.

Afgezien van het feit dat hetgeen als het Duitse leed werd ervaren - korthedshalve noem ik dat hierna maar het Duitse leed - eerder en ruimer aan de orde kwam dan het Tsjechische leed, had ik toch de indruk dat de meeste van belang zijnde feiten wel aan de orde kwamen.

In willekeurige volgorde noem ik er een aantal, met hier en daar een opmerking tussen haakjes:

- Sinds de middeleeuwen hebben zich Duitsers op uitnodiging van Boheemse vorsten in die toen dunbevolkte Boheemse gebieden gevestigd (zoals ook in het Roemeense Transsylvanië en het Russische Wolgagebied);
- Bij de bezetting van het Sudetengebied in 1938 werden Tsjechen op een vergelijkbare manier als later met de Sudetenduitsers gebeurde uit hun woongebied gezet;
- In 1938 werden door de nazi's ook ± 20.000 Sudetenduitsers die niets van het Derde Rijk moesten hebben, zoals sociaal-democraten en communisten, geïnterneerd (een aantal daarvan is inderdaad 'dubbel gepakt' en werd na 1945 eveneens uitgewezen naar Duitsland of Oostenrijk);
- Ook sommige Joden moesten - op grond van de taal die zij spraken - de Sudetenduitse witte armband dragen en werd wel op zeer navrante wijze 'dubbel gepakt' (deze signalering in een Duits programma ervaar ik toch wel als een 'gotspe'!).

Bij de filmbeelden van de openbare executie van Heydrich's plaatsvervanger Karl Hermann Frank, merkte de commentator op dat ook Egon Erwin Kisch aanwezig was, toen de 'razende reporter'*) in een shot te zien was. Deze Praags-Duitse journalist-schrijver, die gedeeltelijk van Joodse komaf was, was lid van de eerste na-oorlogse Praagse gemeenteraad; dat laatste werd er niet bij gezegd, maar als aanvullende informatie had dat geen kwaad gekund, dunkt me.

Na het zien van de beide programma's bleef ik toch wat gemengde gevoelens houden; de voornaamste van belang zijnde feiten waren weliswaar genoemd, ook de wandaden van de nazi's werden niet verzwegen. Maar de Tsjechische kant van deze problematiek kwam in beide documentaires toch beter, of in elk geval vollediger, aan de orde dan in wat ik de laatste tijd in de Nederlandse pers daarover heb gelezen. Maar meestal waren dat weergaven uit de Duitse pers.

Voor een goed inzicht in de Sudetenduitse kwestie gaven de documentaires uiteindelijk toch wel voldoende materiaal.

Een blik op vooroorlogse landkaarten leverde mij echter een nieuwe vraag op: Waarom richtten die 'Heimvertriebenen' zich voornamelijk op Tsjechië? Ook binnen de huidige Poolse en Russische grenzen woonden tot 1945 Duitsers in gebieden die tot dan ook nog deel uitmaakten van een Duitse staat. Van Duitse claims in die richting hoor je veel minder, terwijl het Sudetengebied altijd - ook in de Habsburgse tijd - Boheems of Tsjechisch was. Voor 1989 betaalde Duitsland trouwens hoge bedragen aan Roemenië om Transsylvanische Duitsers naar Duitsland te halen.

Wie kan dit verschil in benadering verklaren?

Bert Marcus

*) De slotzin van zijn verslag 'Die letzten Schritte des K.H. Frank' van deze gebeurtenis wil ik U niet onthouden: *'Dort oben hängt ein Mensch, der, wenn er je einer war, keiner mehr ist.'*

VAN EN OVER TSJECHIË EN SLOWAKIJE

UIT DE KNIPSELMAP

Masterplan voor Telč

Het Zuid-Moravische stadje Telč geldt als een van de mooiste plaatsen van Tsjechië. Indertijd is Telč door de Unesco aangewezen als waardevol stedenbouwkundig erfgoed, wat betekent dat de toeristische belangstelling nog is toegenomen, maar ook dat voor het bewaren van dat waardevolle extra fondsen ter beschikking komen.

In het Financieele Dagblad werd onlangs bericht, dat de Nederlandse NL Group, een samenwerkingsverband van een dertiental bureaus voor bouwkundig en landschappelijk ontwerpen, tezamen met Senter, een afdeling van het Ministerie van Economische Zaken in Den Haag dat hulpprogramma's voor

Oost-Europa heeft lopen, zich met Telč is gaan bezighouden. Of eigenlijk met Telč en omgeving, via plannen waarin de ontwikkeling van de toeristische infrastructuur op de voorgrond staat. Daarbij is leidraad dat vermeden moet worden dat het nog zo gave historische stadje een wildgroei aan voorzieningen krijgt. "Grote hotels en allerlei attracties voor vreemdelingen moeten uit het kleinschalige en strakke patroon van het centrale plein met omliggende straten geweerd worden, want ze passen er eenvoudigweg niet in", zo wordt in de toelichting op het f 300.000,- kostende ontwerp opgemerkt. De verblijfsruimten moeten dan ook in de omgeving van het stadje worden ontwikkeld. Door bungalowparken te stichten met huisjes die zorgvuldig in het landschap zijn ingepast wil men de toeristen ook tot een wat langer verblijf in de streek brengen. Ontwerper Derks denkt daarbij ook aan ontsluiting van het merengebied rond Telč. Samen met de gemeente Telč wordt zo een masterplan ontwikkeld, waarin centrum en omgeving aan bod komen. Uit dit plan zullen dan afzonderlijke "ontwerp-produkten" gedistilleerd worden.

Ter plaatse wordt samengewerkt met het Tsjechische bouwbedrijf Domus. Het is de bedoeling dat de werkzaamheden in 1996 zullen beginnen en dat geput gaat worden uit het budget dat Senter beschikbaar heeft gesteld voor het landsdeel Moravië.

Renovatie in Praag-Zizkov

Ook het volgende knipsel, uit de NRC, gaat over Nederlandse activiteiten in de Tsjechische Republiek. En wel in Praag; niet iets grootschaligs in het centrum, maar een project in de stadswijk Zizkov. Een tamelijk eenvoudig deel van de hoofdstad met veel appartementsgebouwen, die van vóór 1900 dateren. Forse panden met een eveneens fors trappenhuis in het midden, omgeven door ruime appartementen op alle woonlagen. Solide panden ook, maar met zo langzamerhand erg verouderde woningen. Beperkte sanitaire voorzieningen, geen centrale verwarming, kortom niet al te aantrekkelijk.

In het artikel komt de 25 jaar oude Martijn Eskinasi aan het woord. Hij heeft op de begane grond van een pand als hierboven beschreven zijn kantoor als Praagse medewerker van Bouwwinkel Zeeland. Deze laatste organisatie met als directeur Wim Kooiman houdt zich bezig met stadsvernieuwing op non-profitbasis en heeft in Praag-Zizkov acht projecten onderhanden. De financiering wordt verzorgd door de idealistische Nederlandse Triodosbank en een woningcorporatie in

Hoogvliet, zodat er geen beroep op subsidieregelingen gedaan hoeft te worden.

Genoemde Martijn Eskinasi was de ideale persoon om de Praagse activiteiten van Bouwwinkel Zeeland te gaan leiden. Als student planologie in Amsterdam koos hij een paar jaar geleden het onderwerp "Volkshuisvesting in Praag na de Fluwelen revolutie" als afstudeerscriptie. Daarin concludeerde hij dat huurders makkelijk het slachtoffer konden worden van het teruggeven van ooit onteigende woongebouwen aan de oorspronkelijke eigenaren. Het eruit werken van huurders op nette of onnette manier kon zo'n eigenaar veel geld opleveren. Eskinasi meende dat het opzetten van huurdersverenigingen en het ontwikkelen van participatieprojecten een goede zaak zou zijn.

Via Bouwwinkel Zeeland kan hij nu aan zulke participatieprojecten werken. Ten voordele van de huiseigenaar die op eigen kracht geen financiering van een kostbare renovatie kan ophoesten en van de huurders die hun woning eindelijk wel eens opgeknapt willen zien worden.

Martijn Eskinasi vertelt in NRC over het renoveren van het pand Štítného 30, dat net aan de gang is. Eerst is een haalbaarheidsonderzoek gedaan en vervolgens met de huurders die mee wilden betalen een plan voor herstel en verbetering opgesteld. Uiteindelijk stemden 6 van de 14 huurders met de plannen (en de bijbehorende kostenbijdrage) in. Het kost hen tussen de 70.000 en 220.000 kronen, afhankelijk wat er aan het appartement wordt gedaan. De betaling kan over 10 jaar worden uitgesmeerd en de huur blijft al die tijd laag. Wie niet meedoet moet wel de maximale wettelijke huurverhogingen betalen en is over circa 5 jaar evenveel kwijt voor zijn niet gerenoveerde woning. Voor de eigenaar van het gebouw is interessant dat begane grond en kelder kantoor- en

opslagruimte worden en zo een hogere huuropbrengst krijgen.

Martijn Eskinasi verwacht dat dit soort projecten een voorbeeldwerking zullen hebben en eigenaren en huurders die vooralsnog de kat uit de boom kijken, tenslotte ook tot het aanpakken van verouderde appartementsgebouwen zal brengen. Waardoor grauwe straten als de Štítného wat minder grijs zullen worden.

Legale en illegale gastarbeiders

Het bedrijfsleven in Tsjechië groeit hard en in tegenstelling tot in de meeste andere Europese landen is er een nog steeds groeiende vraag naar arbeidskrachten. Daarbij doet zich, zo schrijft Praag-correspondent Hans Gertsen in het Nieuwsblad van het Noorden van 5 februari 1996, een zelfde verschijnsel voor als enkele decennia eerder in bijv. Nederland.

Voor de wat minder aantrekkelijke functies is bij de eigen beroepsbevolking te weinig interesse en aan goede vaklieden is in het bijzonder in de bouw een nijpend tekort, omdat de vraag het aanbod ver overtreft. Alleen in de regio Praag zijn er al zo'n 150.000 vacatures die niet te vervullen zijn. Het werkloosheidspercentage ligt bij nul. Zo'n situatie trekt mensen aan uit landen waar de werkgelegenheid een stuk minder is. Het gaat daarbij vooralsnog vooral om Russen, Oekrainers, Polen en Slowaken. Die laatsten, meestal geschoolde (fabrieks)arbeiders, zijn formeel geen gastarbeiders omdat ze geen werkvergunning nodig hebben en in de weekends vaak naar huis gaan. Gastarbeiders in de eigenlijke zin van het woord zijn wel de ruim 10.000 Polen en de 24.000 Oekrainers aan wie een werkvergunning is afgegeven. Maar in werkelijkheid zijn er - zo wordt geschat - veel en veel meer mensen uit de voormalige Sovjet Unie in de Tsjechische Republiek aan het werk. Die werken zwart en worden niet zelden via koppelbazen bij Tsjechische bedrijven ondergebracht. Volgens kwade tongen is het werven van vooral de Oekrainers een zaak van de maffia, die uiteindelijk de helft van het salaris van de gastarbeider opstrijkt. Het zwarte werk levert de gastarbeider dan per saldo nog maar zo'n 100 dollar per maand op en de koppelbaas gaat met ongeveer hetzelfde bedrag aan de haal.

Een gouden bussiness dus voor de bemiddelaars en voor de bedrijven die zo aan goedkope arbeidskrachten komen. De

Tsjechische overheid is dit alles een doorn in het oog, maar pogingen de koppelbazen buiten spel te zetten door het leggen van directe contacten met arbeidsbureaus in de Oekraïne hebben nog niet veel resultaat opgeleverd, zegt Hans Gertsen. Steun van de (bouw)bedrijven zit er ook niet in. Zeker niet als het om een volledig weren van gastarbeiders gaat, want: "ze werken hard, zeuren niet en zijn niet te beroerd lange dagen te maken", laat een aannemer weten. Die overigens zegt alleen met legale Oekraïners te werken, via het arbeidsbureau en met werkvergunning. Hij meldt daar een vacature aan, omschrijft de baan zo onaantrekkelijk mogelijk en zet er een heel laag salaris bij. Dan komt er geen Tsjech op af en mag hij na twee weken een Oekraïner aanwerven die als noodzakelijke arbeidskracht een visum en een werkvergunning krijgt. Een aldus aangetrokken opperman/schilder laat weten aan Hans Gertsen heel tevreden te zijn. Met zijn, omgerekend, 320 gulden maandloon en met zijn woonruimte, een deel van een souterrain in een voorstad van Praag. Het grootste deel van zijn loon weet hij te sparen. Dat wordt overgemaakt naar zijn gezin in Kiev. "Zonder dat geld verhongeren ze", zegt hij. Later hoopt hij weer in zijn eigen land aan de slag te kunnen. Als muzikleraar, want dat is eigenlijk zijn vak. Maar voor muziekles heeft in de Oekraïne nu niemand geld dus voorlopig moet hij het doen met zijn baantje in de bouw. In Praag.

Boheemse Broeders willen verzoening

Van verschillende kanten werd mij een knipsel uit Trouw van 19 maart jl. gezonden. Een medewerker van de krant laat de lezers weten, dat de Evangelische Kerk der Boheemse Broeders, de grootste protestantse kerk van Tsjechië, met een uitvoerige en gedetailleerde verklaring is gekomen over de verdrijving van de Sudeten-Duitsers. Daarin wordt erkend dat de kerk een aandeel heeft in de verantwoordelijkheid voor dit gebeuren en wordt vergeving gevraagd. In de verklaring spreekt de kerk over verliezen aan beide kanten, waardoor ook het begrip van twee kanten moet komen.

Eerder werd van R.K.-zijde een soortgelijke oproep gedaan, die toen van alle kanten veel kritiek kreeg. De verklaring die uitging van de Duitse en Tsjechische bisschoppenconferentie, werd indertijd scherp aangevallen door de Tsjechische premier Klaus die het allemaal "te wollig en vaag over schuld en verzoening sprekend" vond. Hij was ook kritisch over het feit dat de verklaring van de bisschoppen zich te veel op zijn eigen politiek terrein begaf.

Het is dan ook opmerkelijk, zo schrijft Trouw, dat de stap van de Boheemse Broeders door Klaus positief is ontvangen. Hij reageerde met een openbare verklaring waarin hij liet weten dat hij met het overgrote deel van de kerkelijke oproep kon instemmen. De vraag is nu of een en ander invloed zal hebben op de publieke opinie in de Tsjechische Republiek die de gedachte dat het onrecht van (Sudeten-)Duitse zijde wellicht door Tsjechisch onrecht is gevolgd tot nu toe in meerderheid verwerpt. Daartegenover staat dat steeds duidelijker blijkt dat kerkelijke en maatschappelijke groeperingen, in het spoor van president Havel, bereid zijn de hand in eigen boezem te steken en veroordelen wat naar hun mening veroordeeld moet worden.

De Evangelische kerk in Duitsland heeft zich blij verrast getoond over het initiatief van de Boheemse Broeders. Die laatsten werden gecompimenteerd met het feit dat zij "de confrontatie met het verleden zijn aangegaan".

Of de Tsjechische politiek in beweging zal komen is nog onzeker. Trouw maakt melding van één reactie, die van de voormalige communisten. Zij hebben de verklaring van de Boheemse Broeders

Administratiekantoor J. Numan
Noorderdiep 23
3332 RK Zwijndrecht

gevestigd sinds 1975

- verzorging van uw boekhouding
- loonadministratie
- alle fiscale aangiften

Vraagt u vrijblijvend om een offerte van de jaarlijkse kosten!

Telefoon 078 - 612 13 59

"vernederend" en "een verraad aan de nationale zaak" genoemd. Of daar nog verkiezingswinst mee behaald kan worden, zal over een paar maanden blijken.

Interview met dr. Stefan Pauliny

De ambassadeur van Slowakije in Nederland, dr. Stefan Pauliny gaat (of is inmiddels al) met pensioen. Veel VNTS-leden zullen hem kennen van zijn toespraken, in het Nederlands!, op de jaarvergaderingen, ook al in de tijd dat hij, vóór 1993, het ongedeelde Tsjechoslowakije in Den Haag vertegenwoordigde.

In verband met zijn vertrek gaf dr. Pauliny een interview aan Hans Renner, dat eind januari in een aantal regionale dagbladen is verschenen. Enkele van die stukken werden mij voor de knipselmap toegespeeld. Eén daarvan is uit het Reformatorisch Dagblad, dat Hans Renner in tegenstelling tot andere kranten vermeldt als Dr. H. Renner.

In het interview komt eerst de levensloop van dr. Pauliny, die stamt uit een oud Slowaaks evangelisch boerengeslacht, aan de orde. De familie zit de politiek in het bloed. Zijn vader, in 1944 tijdens de Slowaakse opstand ternauwernood aan executie door de Duitsers ontkomen, richtte na de bevrijding met geestverwanten de Democratische Partij op. Deze partij op christelijke grondslag, voorvechter van de parlementaire democratie, overleefde de communistische staatsgreep van 1948 natuurlijk niet. De latere ambassadeur, die in Bratislava rechten en in Londen economie had gestudeerd, werd uiteindelijk in 1954 gearresteerd en op de aanklacht "hoogverraad" tot 15 jaar gevangenisstraf veroordeeld. In de praktijk betekende dat zes jaar dwangarbeid in de uraniummijnen en de bouw. Na verkregen amnestie zat er toch niet meer in dan een baan als betonvlechter en later het vervullen van ondergeschikte functies, slechts onderbroken door een kortstondig verblijf in de top van het Ministerie van Industrie tijdens de Praagse Lente van 1968. Na de omwenteling in 1989 ging dr. Pauliny dadelijk weer in de politiek en werd benoemd tot directeur-generaal van het Slowaakse Ministerie van Economische Zaken. In 1991 kwam een nieuwe uitdaging, de diplomatieke dienst, en verhuisde Stefan Pauliny naar Den Haag om zijn land daar als ambassadeur van Tsjechoslowakije te gaan vertegenwoordigen. Na de splitsing van het land bleef hij als ambassadeur van de Slowaakse Republiek in Nederland.

Hans Renner constateert dat het gezant zijn van achtereenvolgens twee landen heel bijzonder is geweest en vraagt hoe dr. Pauliny dit heeft ervaren. Deze antwoordt dat het voor Tsjechië tamelijk eenvoudig lag, omdat dit land snel weer zijn plaats in de internationale democratische gemeenschap kon hervinden. Slowakije daarentegen moest helemaal opnieuw beginnen als zelfstandige staat, met heel eigen problemen vandiën en bovendien relatief onbekend.

Dr. Pauliny zegt toch niet ontevreden te zijn. Hij hoopt Slowakije onder de aandacht van ten minste een deel van de Nederlandse gemeenschap gebracht te hebben, blij te zijn met de contacten tussen jonge mensen uit beide landen en trots te zijn op de positieve ontwikkelingen in de handels-export. Wel betreurt hij het dat de goede toegang tot de massamedia in Nederland niet erg gelukt is en is van mening dat het zoeken naar sensatie de objectiviteit daar wel eens verdrongen heeft. De interviewer vraagt of dat niet kan liggen aan de politieke situatie in Slowakije. Dr. Pauliny begrijpt dat sommige ontwikkelingen journalisten kritisch doen zijn, maar denkt dat de vele goede dingen wel eens vergeten worden. De informatie is vaak niet

Uit en thuis in Tsjechië en Slowakije

**Auto-, bus,
en vliegvervoer**
Hotels
Theater tickets
Eigen kantoor in Praag

Tailormade Travel

Voor uitgebreide
informatie:
Tailormade Travel
Trasmolenlaan 12
3447 GZ Woerden
Telefoon 03480 - 2 47 00
Fax 03480 - 2 01 02

erg breed en enig besef dat een bevolking die in een moeilijke situatie verkeert best eens geholpen mag worden door een meer positieve toon, door een complimentje, ontbreekt te vaak. Ook stoort dr. Pauliny zich wel aan de geringe kennis in Nederland van de achtergronden van Midden-Europa. Te veel gooit men Midden- en Oost Europa op één hoop. Hij vindt dat de Russen eigenlijk geen deel uitmaken van de Europese beschaving. "Via Renaissance, Reformatie, de Verlichting en de Franse revolutie heeft ook Slowakije zich als het ware tot de democratie opgewerkt en dit gedachtengoed kent Rusland niet", zo geeft dr. Pauliny als zijn mening. Wel vindt hij Rusland geografisch bij Europa horen en denkt hij dat een evenwicht op het continent zonder Rusland niet mogelijk is. Op de vraag van Hans Renner of er vanuit Rusland gevaar dreigt voor een conflict geeft de vertrekkende ambassadeur als antwoord dat Rusland gevaarlijk is omdat het politiek niet stabiel is en voorlopig wel zal blijven, maar dat hij niet verwacht dat het militaire middelen tegen Midden-Europa zal aanwenden en ook niet tegen de Baltische landen.

Tenslotte vraagt Hans Renner hoe zijn gesprekspartner aankijkt tegen Nederland en wat de meest opvallende verschillen met Slowakije zijn.

Dr. Pauliny is daar duidelijk in. Nederland heeft een lange continuïteit in politieke ontwikkeling. Daarentegen zoekt Slowakije moeizaam naar de eigen identiteit, terwijl er verschillende en tegenstrijdige krachten werken. Ook ontbreekt er een sterke partij aan de rechterzijde, waardoor het politieke spectrum onevenwichtig is. Ook de Nederlandse tolerantie heeft veel indruk op dr. Pauliny gemaakt. Democratie en tolerantie, daarin kan Nederland een voorbeeld voor Slowakije zijn. "Ik zou graag willen dat Slowakije zich deze waarden eigen maakt" en "ik zou mij ook willen wensen dat de politieke cultuur in Slowakije groter wordt" zegt dr. Pauliny tegen Hans Renner.

De ambassadeur zegt met een goed gevoel naar Bratislava terug te gaan en blij te zijn Nederland te hebben leren kennen. "Ik heb zoveel aardige, vriendelijke mensen ontmoet. Ik behoud aan Nederland prachtige herinneringen", zegt dr. Pauliny aan het slot van het interview. Om eraan toe te voegen "Weet u, die vier gelukkige jaren in Nederland hebben voor mij die hel van vier jaren in de uraniummijnen goedge maakt".

En Hans Renner besluit met: "Wij nemen afscheid. Ik voel een stevige handdruk van een dwangarbeider uit de communistische concentratiekampen, een betonvlechter, een ambassadeur, maar bovenal een democraat in hart en nieren".

Jan van Gastel

LOGEREN IN PRAAG

Wilt u verblijven in een gastvrij, zeer professioneel en toch aantrekkelijk geprijsd familiepension op een mooie lokatie in Praag?

In het kort: elke kamer een eigen douche en WC, een ontbijt-buffet, eigen garage, binnen 20 minuten in het centrum, mogelijkheid van maaltijden.

Geschikt voor groepen, boven 20 gasten een aantrekkelijke korting.

Bel: Jarka van Unnik, 023-5846412 voor informatie en boekingen.

VAN EN OVER SLOWAKIJE

De vier jaargetijden - 1 - Winter

Om preciezer te zijn 6 januari 1996, Drie Koningen dus. Het was de bedoeling om een flink aantal uren te gaan langlaufen. De afgelopen dagen had het redelijk gesneeuwd en nu was eindelijk alles met een flinke laag sneeuw bedekt. Het was een kwestie van ski's onder doen en ik kon zo vanuit de tuin bij ons huisje beginnen. Nog even wat hout halen en de kachels wat opstoken, ontbijten en ik kon op pad.

Van het huisje tot de houtstapel is ongeveer 15 meter. Dat kan wel even zonder jas. Ja, het kon, maar toen ik langs de thermometer liep, schrok ik toch wel even, 25 graden vorst om half negen 's morgens. Ik liep bibberend terug om toch maar een jas te halen. Tja, wat nu. Dan maar uitgebreid ontbijten en wachten tot het een graadje of 10 onder nul is, dan is het wel te doen om te gaan langlaufen. Ten slotte scheen de zon aan een staalblauwe hemel en er was weinig wind. Maar het bleef koud, om half 12 was het nog maar 15 graden onder nul. "Nog even, en dat gaat de zon weer onder" dacht ik. Dat gebeurt al om half 4. Niet geheel overtuigd van mijn gelijk ging ik me toch op de diepvries voorbereiden. Als het echt te koud zou zijn kon ik altijd terug.

Buiten gekomen, zag ik vrijwel direct niets meer. De zon was fel en weerkaatste op de sneeuw. Zonnebril op dus, althans zo'n klepje wat je op een gewone bril kan bevestigen. Het ding valt zo wat van ellende uit elkaar, maar het is beter wat dan niets. (Bij de opticien kreeg ik voor de Kerst te horen, dat ze alleen maar van die dingen in het voorjaar en de zomer verkopen.) Eindelijk op pad. Voorzichtig de beek oversteken. Het half vermolmde bruggetje kraakt vervaarlijk en hier en daar ontbreken een paar planken. Aan de overkant van de beek haal ik opgelucht adem, het is weer gelukt. Bij het ademen besef ik dat de ingeademde lucht echt koud is. Mond dicht dus en door de neus ademen, is het devies. Gemakkelijker gezegd dan gedaan, want het eerste stuk gaat behoorlijk steil bergop, maar naar adem snakken is "verboden". Het spoor dat ik een paar dagen geleden gemaakt heb is ondergesneeuwd, niets meer van te zien. Loipes zijn hier gelukkig niet, het is dus echt cross-country.

"Boven" aangekomen, even uitrusten. Ik sta op het laagste punt van een heuvelketen en ik kan ver rond me heen kijken. Alles wit, wit, wit. Nee, toch niet. Op een drie-, misschien vierhonderd meter afstand staan twee herten. Ze merken dat ik hen zie en zetten het op een lopen. Op een "veilige" afstand blijven ze staan, stipjes zijn het, niet meer. Ik besluit "rechtsaf omhoog" te gaan, een klimmetje met een lengte van zo'n vijfhonderd meter, en steil. Te steil om in looppastempo met de ski's naast elkaar omhoog te gaan, blijkt alras. Ik glijd terug en zie me zelf al spartelen in de sneeuw. Maar dat valt mee. Ik blijf overeind, besluit mijn sterrebeeld eer aan te doen en ga dus in visgraat-stap omhoog. Geen best teken, want dat betekent dat ik op de terugweg een "omtrekkende beweging" moet maken. Nou ja, dat is voor later zorg.

Ik bevind me nu op een hoogvlakte'tje met een grandioos uitzicht. In de verte zie ik weer twee stipjes. Zouden het dezelfde herten zijn? Nog een half uurtje langlauf ik voort, eigenlijk op onbekend terrein, want zover ben ik in de herfst te voet ook nog niet geweest. Ik moet dus dezelfde weg terug, om niet te verdwalen. Maar hier zijn meer sporen, welke zijn nu van mij? Ik moet ineens aan Klein Duimpje denken, of was het nu Hans en Grietje, met de steentjes en de broodkruimeltjes?

Vier konijnen tegelijk zie ik ineens, op misschien 50 meter van me vandaan. Ze zien mij ook en rennen dus weg. Even later kijken ze om en hoor ze denken: "waar blijf je nou?". Een beetje achter dus, want ik begin al behoorlijk moe te worden. Ik bereik het punt van de steile afdaling. Doe ik het toch, of doe ik het toch maar liever niet?

Ik weifel, twijfel, toch maar niet. De afdaling is me te steil, te lang en de bomen staan me wat te dichtbij. Dan maar de omtrekkende beweging. Dat lukt, zij het niet zonder vallen, maar hier is alleen maar sneeuw. Weliswaar niet echt zacht, maar zachter dan bomen. Ik ben echter wat uit koers geraakt, ca. 100 meter van het punt vandaan waar ik op de heenweg even heb staan uitrusten. Ik merk het niet en ga verder. Tot op een gegeven moment ik het gevoel krijg dat er iets niet klopt.

Ik heb geen goed uitzicht op het dal, waar ons huisje staat. Ik verlaat het spoor, wat kennelijk dan iemand anders gemaakt moet hebben en maak een scherpe bocht naar links. Even later is het dal zichtbaar. Ik kijk, kijk en ik begrijp het niet. Waar ben ik nu in hemelsnaam?

Het duurt even, dan heb ik het door. Gewoon, een heuveltje of vijf, zes te ver. Ik ben bijna het dal uit. Dat betekent dus minimaal 2 kilometer terug, en wat het vervelende is: ik moet nog heuvelop ook.

Nou ja, er zat niets anders op. Afdalen naar de weg was niet te doen, dat was te steil. De pas er in, want de zon verandert al van kleur en gaat over een half uurtje onder. En dan wordt het weer echt koud. Van de koude had ik helemaal geen last gehad, maar nu ik even stil had gestaan om me te oriënteren, voelde ik dat ik bezweet was.

Een kwartiertje later was ik op het punt waar ik wezen moest en toen was het nog maar tien minuten terug naar ons huisje. Daar leerde een blik op de thermometer dat de temperatuur al weer tot 18 graden onder nul gedaald was. Moe, maar voldaan ging ik naar binnen, waar de kachels brandden en de thermometer 20 graden boven nul aanwees. Die temperatuur beviel me meer. Na het drinken van zeker een liter thee, verdween ik in de badkamer om het zweet van me af te spoelen. Het t-shirt dat ik had gedragen tijdens het langlaufen woog als lood.

Aan het eind van de middag pakten we alles in en wilden per auto terug naar onze flat. De vakantie zat er weer op. Alleen..... de auto wilde niet. Dubbel geluk, want vlakbij ons huisje is een bushalte, voor de stadsbus naar Dolný Kubín, o.a. ook naar de wijk waar onze flat staat. En die bus kwam er net aan.....

II - Voorjaar

De winter was vreemd en lang. Vreemd, want de tweede week van januari was warm. Alle sneeuw verdween. Daarna werd het weer koud, maar er viel geen sneeuw in Orava. Terwijl in Bratislava om de haverklap het hele verkeer ondergesneeuwd zat, was het in het noorden van Slowakije zonnig en koud. Vijf weken aan één stuk vorst, dag en nacht, waarvan drie weken zonder een vlok sneeuw. Net voor de vakanties, half februari, ging het eindelijk sneeuwen. Maar intussen zat de vorst al meer dan een meter in de grond. Waterleidingen bevroren, ook die van ons huisje. Drinkwater haalden we bij de pomp vlak bij ons huisje, de wc spoelden we door met

water uit een wak in de beek, die ondanks het feit dat ze snel stroomt, op de meeste plaatsen met een zeker 20 cm dikke laag ijs was bezet. Het half vermolmde bruggetje was overbodig geworden. Nu konden we gewoon dwars de beek oversteken op onze ski's.

Maar aan alles komt een eind, dus ook aan deze winter. Het voorjaar meldt zich, eindelijk.

De beek wordt weer beek, het wak wordt groter, ijs-schotsjes kalven af en het bruggetje moet weer gebruikt worden om aan de overkant te komen. Smeltwater komt de berg af en gaat gedeeltelijk ook over de weg door het dorp. De tuin wordt weer tuin, nou ja, meer een moddervlakte. Alle onvolkomenheden worden weer zichtbaar, maar ook het terras wat we vlak voor het invallen van de winter nog zwetend hebben aangelegd. En de restanten van de bomen, die we in de herfst gerooid hebben. Het wordt tijd om kaplaarzen voor de dag te halen en te beginnen in de tuin te werken. Zaterdag? Als het voorjaar doorzet, want het is "pas" half maart. Als het wat tegen zit, ligt er zo weer een halve meter sneeuw. Brr, niet aan denken. Laat het maar een paar nachten warm water regenen, dan kan de vorst uit de grond. Dan ontdooien de waterleidingen en kan het water weer gewoon uit de kraan komen. Wat een luxe.....

Hans de Groot (wordt vervolgd, over ca vijf maanden)

TSJECHISCHE PORTRETTE (XXV)

Het geslacht Rosenberg

Een zeer invloedrijke feodale familie, die in de middeleeuwen grote delen van Bohemen beheerste, was de familie Rosenberg (Tsjechisch Rožmberk). De stamburcht van de Rosenbergs is gelegen boven de pittoreske vallei van de Vltava (Moldau). Door zijn hoge ligging was de burcht goed verdedigbaar. De geschiedenis van de burcht begint in de dertiende eeuw.

De Vítkovec-familie, oorspronkelijk leden van de hofhouding van de Boheemse koning, kregen hier land toegewezen. De stichter van deze Vítkovec-familie had vijf zonen. Zij verdeelden het door de Boheemse koning geschonken bezit in 5 delen en elke zoon kreeg een nieuw familiewapen, een roos met vijf bloembladen, alle echter in een verschillende kleur. Eén van de vijf zonen, Vok, kan men als de eigenlijke stichter van kasteel Rožmberk beschouwen. De familie bezat een zilveren familiewapen met in het centrum een rode roos.

De eerste verwijzing naar de burcht dateert uit 1250. In dit jaar wordt ook de stichter Vok z Rožmberka (Vok van Rosenberg) voor het eerst in koninklijke documenten genoemd. In 1302 verhuisde Vok's zoon Jindřich naar Český Krumlov, maar de familie behield de naam Rožmberk. Český Krumlov werd sedertdien de hoofdzetel van de Rozenbergs en het stamslot geraakte zelfs in verval. Vilém z Rožmberka (1535-1592) besloot toen het kasteel in renaissance-stijl te laten restaureren. Het laatste lid van de familie, de bekende maeceenas Petr Vok z Rožmberka, die kinderloos stierf, liet "Hrad Rožmberk" na aan zijn neef Jan Zrinský, die op zijn beurt het kasteel overdroeg aan de familie Šwamberk (Schwanberg).

In het kasteel herinnert de Rožmberkzaal aan de oorspronkelijke eigenaars. Overal vindt men het symbool van de vijfbladige roos, ingesneden in meubelen, boven de deur en op het plafond. Ook ziet men de wapens met de rode, witte, gouden, blauwe en zwarte roos, die indertijd tussen de oorspronkelijke feodale bezitters werden verdeeld.

Zoals gezegd, werden de Rožmberk's in 1302 heren van de prachtige middeleeuwse stad Český Krumlov (Duits: Krumau). Deze schonken de stad allerlei privileges maar ook lieten zij kloosters en kerken bouwen, steunden handel en cultuur en traden als maecenassen op, waarvan de laatste Rosenberg, Peter Vok, wel de belangrijkste was, die ook het onderwijs bevorderde. Hij had geen nakomelingen, zodat in 1601 besloten werd het domein van deze middeleeuwse stad aan keizer Rudolf II te verkopen. De uitputting van de zilvermijnen in het gebied had de Rosenbergs in financiële problemen gebracht. Als blijvende herinnering aan de Rosenbergs fungeert nog de vijfbladige rode roos in het stadswapen en bovendien het jaarlijkse feest van de rode roos, gepaard gaande met allerlei festiviteiten in Český Krumlov.

In 1719 werd het kasteel eigendom van de machtige familie Schwarzenberg, die al grote delen van Bohemen in bezit had.

Van de uitgebreide bezittingen van de Rosenbergs noem ik nog Třeboň (Wittingau), eveneens in Zuid-Bohemen. Hier zwaaiden van 1366 tot 1611 de Rosenbergs ook de scepter. De genoemde Petr Vok van Rosenberg die "Direktor der Böhmschen Stände" was, stierf op het kasteel Wittingau. Hier ontstond de beroemde "Rosenberg-Bibliotheek" afkomstig van Petr Vok en zijn broer Willem. Deze bibliotheek werd tijdens de Dertigjarige Oorlog door Zweedse soldaten naar Stockholm overgebracht. Na haar bekering tot het katholicisme in 1655 schonk koningin Christina van Zweden de befaamde Rosenberg-Bibliotheek aan het Vaticaan.

Ook het schilderachtige stadje Prachatic, in de middeleeuwen centrum van de zouthandel, kwam in de veertiende eeuw onder het gezag van de Rosenbergs. Hetzelfde geldt voor de burcht Vimperk (Winterberg) in het dal van de Volyňka.

Symbool van de macht van de Rosenberg-dynastie is het Rosenberg-paleis in Praag, dat ongeveer de helft van het zuidelijke front van de Praagse burcht bestrijkt. (Een uitvoerige beschrijving treft men aan in het schitterende werk van Karel von Schwarzenberg "Praag. De burcht en haar kunstschaten" uitg. Schuyt, 1994). Het ontstaan van het Rosenberg-paleis (Rožmberkský palác) in zijn huidige vorm werd bepaald door de brand van 1541, die het oorspronkelijke gebouw in de as legde. Er verrees toen een groter, nog imposanter paleis van de Rosenbergs. Het grootste renaissancepaleis van Praag kon zijn oorspronkelijke karakter behouden tot in de jaren twintig van de achttiende eeuw toen het rigoureuus werd verbouwd. Het huidige aanzien kreeg het Rosenberg-paleis als gevolg van het besluit van keizerin Maria Theresia om het sedert 1753 dienst te laten doen als gesticht voor adellijke dames. Schwarzenberg schrijft: "dat het nu ontstane complex vooral indruk maakt door zijn dimensies: ongeveer vijfendertig ramen zien uit op de Jiřské ulice en de zuidelijke façade telt er een stuk of vijftig, die ook nog eens worden afgewisseld door zeven bolwerken met terrassen..."

Peter Krug

VAN EN OVER TSJECHIË

DIVERSEN

Herdenking geboortedag Comenius in Uherský Brod

Op 28 maart 1996 was het 404 jaar geleden dat de Tsjechische pedagoog en filosoof Jan Amos Comenius geboren werd. Om dit feit te gedenken vond in Uherský Brod in Zuid-Moravië een aantal evenementen plaats in samenwerking met de zusterstad Naarden.

Speciaal voor deze gelegenheid was een aantal leden van de Stichting Naarden-Uherský Brod, vertegenwoordigers van de gemeente Naarden, directeur en leerlingen van een Naardense basisschool naar Tsjechië gereisd.

Ook ondergetekende woonde als vice-voorzitter van de VNTS een groot deel van het programma bij.

Na een kranslegging bij het beeld van Comenius voor het gelijknamige museum werd later op de dag een plaquette onthuld en werden twee linden, het nationale symbool van Tsjechië, geplant.

Drs. Franta Wijchers, eerste secretaris van de Nederlandse Ambassade te Praag, onthulde deze gedenkplaat, waarop in het Nederlands de vriendschapsbanden tussen Uherský Brod en Naarden te lezen staan.

Onder een zonovergoten hemel en de klanken van een blazersensemble werden door leerlingen van een

Onthulling plaquette, links F. Wijchers v/d Ned. Ambassade, rechts voorzitter comité Uherský Brod-Naarden (foto: P. Vuyst)

Het planten van de linden door Tsjechische en Nederlandse scholieren (foto: P. Vuyt)

basisschool in Naarden en Uherský Brod en de hulp van burgemeester Ing. Jiří Veselý en de eerste secretaris van de Nederlandse Ambassade de bomen aan de aarde toevertrouwd.

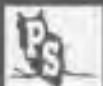
De leden van zowel het comité Uherský Brod-Naarden als de stichting Naarden-Uherský Brod speelden een belangrijke rol bij de organisatie van deze manifestatie. Een optreden van een kinderkoor in het Comeniusmuseum en een feestelijke maaltijd behoorden eveneens tot het programma.

De dag werd afgesloten met een concert van organiste

Zuzana Lehrmann. Dit muzikaal gebeuren stond ook in het teken van het vijftig-jarig bestaan van de muziekschool in Uherský Brod. Zuzana Lehrmann, woonachtig in Bonn, was voor het jubileum teruggekomen naar haar geboortestad.

Tussen de diverse programma-onderdelen ontvingen de vertegenwoordiger van de Nederlandse Ambassade en de VNTS een uitgebreide rondleiding in het Comeniusmuseum. Eén van de hoogtepunten van de rondleiding was een technisch zeer geavanceerde audiopresentatie, waarin de denkbeelden van Comenius vertaald en gevisualiseerd waren naar de hedendaagse maatschappij.

Marijke van Dorst

Tsjechisch

of een van de
120 andere talen

Praktischoling 400 cursussen: Boeken met cassette, CD's, DVD's, DOC of videorecorders

Voor vakantie, zaken, werk, hobby en andere doelen.
Voor beginners en gevorderden!

Gratis telefonische helpdesk!

- Afrikaans	- Bulgaars	- Maleis	- Romani
- Albanees	- Deens	- Marokkaans	- Saba (Karaï en Zuid)
- Arabisch (7 soorten)	- Duits (Oud- en Nieuw)	- Minnevis	- Spaans
- Azerbeïdjanse	- Estlandse	- Mongools	- Surinaamse
- Bengaals	- Hongaars	- Noors	- Swahili
- Birmaans	- Hebreeuws	- Oekraïens	- Tagalog
- Braziliaans	- Hindi	- Oezbeeks	- Tahitaans
- Bulgaars	- Hongaars	- Oezbeeks	- Telugu
- Cambodjaans	- Iers	- Oezbeeks	- Thai
- Catalaans	- Japans	- Oezbeeks	- Tibetaans
- Chinees (3 soorten)	- Jiddisch	- Oezbeeks	- Tsjeggies
- Chirgans	- Koreaans	- Oezbeeks	- Tsjeggies
- Chitaw	- Koreaans	- Oezbeeks	- Tsjeggies
- Deens	- Kirgizisch	- Oezbeeks	- Tsjeggies
- Duits	- Koreaans	- Oezbeeks	- Tsjeggies
- Engels	- Koreaans	- Oezbeeks	- Tsjeggies
- Estlandse	- Koreaans	- Oezbeeks	- Tsjeggies
- Filipijns	- Koreaans	- Oezbeeks	- Tsjeggies
- Fins	- Koreaans	- Oezbeeks	- Tsjeggies
- Frans	- Koreaans	- Oezbeeks	- Tsjeggies

BEL onze INFOLIJN: 046 - 452.99.88
Maandag t/m vrijdag 9.00 - 21.00, zaterdag 10.00 - 14.00 uur

Ja, ik wens gratis en vrijblijvend informatie VTS
over de taal _____
Dhr./Mw. _____
Adres _____ Tel. _____
Postcode/Plaats _____

Ben opsturen naar Praktischoling, Antwoordnummer 1212 6130 VB Sittard

Taalactiviteiten Slowaaks en Tsjechisch: inventarisatie, informatie.

Alle informatie over taalcursussen Tsjechisch of Slowaaks, privé- en groepslessen, docenten en studiebegeleiders, tolken en vertalers, is zeer welkom bij dhr. D.J. Dragt; hij wil deze op zijn beurt graag doorgeven aan belangstellenden.

Ook voor informatie over leermethoden en hun geschiktheid voor zelfstudie kunt u terecht bij:

D.J. Dragt, Einsteinlaan 27,
7904 EA Hogeveen;
tel. 0528-262915.

GENOOTSCHAP VOOR TSJECHISCHE EN SLOWAAKSE MUZIEK

Klement Slavický

Toen de Tsjechische Philharmonie tijdens het Holland Festival 1956 in het Kurhaus te Scheveningen speelde, stond er één voor mij onbekend werk op het programma: "Moravische Dansfantasieën" van Klement Slavický. Het was de eerste keer dat ik - afgezien van enkele werken van Martinů - een naoorlogs Tsjechisch stuk hoorde; de naam van de componist zei men toen niets. Ik was aangenaam verrast door de frisse muziek, met folkloristische achtergrond, en de bonte instrumentatie; weliswaar modern, maar weer eens iets anders dan alle, weliswaar interessante, maar toch moeilijk toegankelijke westerse modernen, die ik allemaal bovendien zo op elkaar vond lijken.

De volgende dag las ik de recensie in "Het Vaderland" - deze krant bestaat niet meer, dus kan ik er rustig over schrijven, al kan ik het niet letterlijk meer citeren - maar de recensent zou ik "Jokel-in-muziek") kunnen noemen. Hij schreef zo ongeveer dit: "Als ze daar zó moeten componeren, dan kunnen ze me de pot op." Daarmee sloeg hij op verschillende manieren de plank mis. Had hij nu geschreven, dat hij van dit genre niet houdt, of dat hij bezwaar had tegen volksmuziek-inspiratie (er zijn tenslotte componisten en critici, die volksmuziek altijd wat "2e-rangs" hebben gevonden, en niet de eersten de besten, o.a. Arnold Schönberg), dan had ik er nog mee uit de voeten gekund.

Hoe hij de plank missloeg, kon ik overigens op dat moment óók nog niet weten, daarover straks. Ik heb nog met hem "in de clinch" gelegen, maar op gegeven moment is het dan toch "discussie gesloten".

Klement Slavický werd geboren in 1910 in Tovačov in Moravië, als zoon van een organist, die leerling van Janáček was geweest. Hoewel Slavický zijn opleiding grotendeels in Praag genoot, o.a. bij Jirák en Suk, was zijn muzikale stijl veeleer door Moravië beïnvloed. Voor de oorlog had hij reeds de aandacht op zich gevestigd met o.a. een *Strijkkwartet* (1932) en een *Trio voor blazers* (1937; in de Haagse Kunstkring toevallig in 1987 uitgevoerd!), kort na de oorlog schreef hij *Drie stukken voor piano* (1947), welke dikwijls gespeeld zijn. Wat het beeld van de gewraakte Haagse recensent betreft, als zou Slavický braaf gecomponeerd hebben, zoals een of andere autoriteit voorschreef, het volgende:

Van verschillende kanten hoorde ik (o.a. van Petr Eben), dat, wanneer men in de tijd dat de *Moravische Dansfantasieën* (1953) ontstonden, géén politieke muziek wilde schrijven, er altijd "uitlaatkleppen" waren: muziek geïnspireerd op volksmuziek of instructief werk. Wat het eerstgenoemde genre betreft, was overigens gestyleerde verwerking van Moravische volksmuziek toen helemaal niet zo in! Het was de tijd van het regime van de musicoloog Z. Nejedlý, tevens onderwijsminister, die van folkloristisch getinte muziek zo'n beperkte voorstelling had, dat alleen Smetana door hem gewaardeerd werd, omdat hij oorspronkelijke volksmelodieën gebruikte, wat Slavický evenmin deed als Dvořák. Wat de andere "uitlaatklep" aangaat, muziek voor leerlingen van verschillende gevorderdheid, had Slavický ook zijn verdienste: Een reeks pianocycli van opklimmende moeilijkheid: *Op wit en zwart* (1958), *Piano en jeugd* (1958), *Kleine etuden* (1964; opgedragen aan Eliška Kleinová, de zuster van de componist Gideon Klein, waarschijnlijk voor haar lespraktijk), *Etuden en essays* (1965), en dan is er voor

* Richard Jokel was een journalist, die omstreeks 1960 in een boulevard-blad zó negatief over Tsjecho-Slowakije schreef, dat hij op grond van geheel andere ervaringen van toeristen het een en ander terug moest nemen.

In voorbeeld 1 denkt men "in de verte" aan het "Agnus Dei" uit Janáček's Glagolitische mis; de fortissimo-interrupties in voorbeeld 3, met een haak aangegeven, herinneren enigszins aan de "Intrada" uit hetzelfde werk. En heeft bij het slot van voorbeeld 2 ook Janáček niet als "peetvader" gestaan? Deze climax!

Ik heb hier uitvoeriger stil gestaan dan gewoonlijk in dit blad bij een componist die mij, min of meer toevallig, de toegangspoort tot de hedendaagse Tsjechische muziek heeft geopend. En daarvoor ben ik dankbaar. Voor zover ik weet, is de componist nog in leven.

Hans Wallin

MUZIKALE NOTEN

Uit de berichtenboekjes van "Amatinka", "Moravanka" en "Přespolanka" vernamen wij onderstaande optredens:

20 April: Žadovjáci in Kessenisch (België). Feesthal aan de Venlosesteenweg. Aanvang 20.00 uur. Info: 0032-89566280.

Op 20 en 21 april Nederlandse Kampioenschappen voor Blaaskapellen in Sporthal de Randhorst te Geldermalsen. Tel. 0345-569316.

21 April: Žadovjáci in Trefcentrum, Hoogstraat 1a te Baarlo. Aanvang 14.00 en 19.00 uur. Tel. 077-3733174 of 3734240.

21 April optreden van AMATINKA in zaal Marktzicht, Markt 21 te Boxtel van 14.00 - 17.00 uur. Entree gratis. Info bij Marktzicht tel. 0411-672791 of bij Theo van Hamond, tel. 073-5941452.

3 Mei optreden van AMATINKA te Bergeyk ter gelegenheid van het jubileum van "Die Edelweiskapelle" van 20.30-22.30 uur tijdens de feestelijke receptie. Tel. 0497-518112.

17 Mei: Moravěnka in Opglabbeek (België) in de feesttent, Weg naar Opoeteren 172. Aanvang 19.30 uur. Info: J. Crijns 0032-89857813.

25 Mei: Žadovjáci en het Alpenjazz Quintett (Oostenrijk) in de hallen van Toeringcarbedrijf R. Ghielen te Beringe (L). Aanvang 20.00 uur. Tel. 077-3078337 of 3072007.

26 Mei: Žadovjáci en De Zwarte Fanfare, Org. Odenwald Echo, Die Org. Maaskapelle en de Dirgelländer Muzikanten te Beringe (L). Aanvang 11.00 uur, toegang gratis.

26 Mei: Mistrířanka in de hallen van Touringcarbedrijf R. Ghielen, Kanaalstraat te Beringe. Aanvang 20.00 uur. Tel. 077-3078337 of 3072007.

26 Mei: Ter gelegenheid van de muziekfeesten te Merselo treedt AMATINKA op in de "3-kapellen-show" met Die Fidelen Rosentaler uit Merselo en Die Krombacher Musikanten uit Kerkrade. Van 20.30 - 1.00 uur. Entree f 12,50. Info Pieter Rieter, 0478-546595.

31 Mei: Moravanka in de Feesttent, Kerkstraat te Haps. Aanvang 20.00 uur. tel. 0485-371781.
31 Mei: Mistříňanka om 20.00 uur in Veldhoven.

WAT HET OOG STREELT

František Kupka in 'het paleis'

In "Het Paleis" (thans museum) aan het Lange Voorhout te Den Haag is van 20 april tot en met 16 juni een tentoonstelling te zien van František Kupka.

Uit het Musée national d'art moderne in Parijs en de Národní Galerie in Praag heeft Het Paleis voor deze expositie van Kupka meer dan vijftig schilderijen kunnen lenen die de fascinerende ontwikkeling van Kupka's oeuvre laten zien. Uit particulier Frans bezit zullen voor het eerst voorstudies en proefdrukken voor Kupka's beroemde illustraties van *Prometheus* worden getoond.

František Kupka (1871-1957) studeert aan het eind van de 19de eeuw aan de kunstacademies in Praag en Wenen. In Praag zijn de folkloristische dracht van zijn vaderland Tsjechië en het Symbolisme zijn inspiratiebronnen. In Wenen maakt hij omstreeks 1892 kennis met de theosofie. In 1896 verhuist Kupka naar Parijs. Daar tekent hij politieke prenten en karikaturen voor revolutionaire en satirische bladen als *L'Assiette au Beurre*. In dezelfde periode maakt hij elegante boekillustraties voor bibliotheek uitgaven van klassieke teksten als *Lysistrata* en *Prometheus*.

In 1907 gaat Kupka weer schilderen. Zijn kleurgebruik vertoont de uitbundigheid waarmee het Fauvisme op dat moment furore maakt. Na 1910 raakt hij meer en meer betrokken bij de nieuwste ontwikkelingen van de artistieke avantgarde in Parijs. Op de Salon in 1912 exposeert hij zijn eerste abstracte werken.

Kupka blijft contact houden met zijn vaderland. In de Eerste Wereldoorlog neemt hij dienst in het Tsjechische leger in Frankrijk. In 1922 wordt hij benoemd tot professor aan de Praagse kunstacademie om in Parijs les te geven aan Tsjechische studenten.

Aan het eind van de jaren twintig en het begin van de jaren dertig ondergaat Kupka periodes van depressie waarin hij zijn werk vernietigt.

In 1932 sluit Kupka zich aan bij de groep *Abstraction Création*, waarvan ook Arp en Van Doesburg deel uitmaken.

Pas sinds het eind van de jaren dertig krijgt Kupka internationale en financiële erkenning.

Na Kupka's overlijden in 1957 krijgt hij zijn eerste overzichtstentoonstelling, in het Musée national d'art moderne te Parijs dat daarna een zaal aan hem zal blijven wijden.

Openingstijden van het museum: van dinsdag t/m zondag van 11-17 uur (op maandag gesloten)

Entree: f 10, = (CJP en kinderen 5 t/m 12 jr f 5, =; MJK gratis)

Tentoonstelling Jaroslav Krejčí's Comenius Project

In het Comenius Museum te Naarden is nog tot en met 30 juni de tentoonstelling "De Orbis Pictus en 400 jaar Labyrint van de Wereld" van Jaroslav Krejčí te zien.

Krejčí is een veelzijdig kunstenaar, vooral bekend als graficus, vormgever en fotograaf. Sinds 1975 is hij docent vormgeving en theaterfotografie aan de Academie voor Beeldende Kunst en Fotografie in Praag.

Krejčí heeft zich altijd verbonden gevoeld met de persoon van Comenius en ontwikkelde een encyclopedisch project, gekoppeld aan de "Orbis Pictus" van Comenius. Bij alle oude af-

beeldingen van de wereld uit de 17de en 18de eeuw zocht hij moderne tegenhangers in onze huidige samenleving. De tentoonstelling laat meer dan veertig duo's van beelden van de wereld uit Comenius' tijd en onze tijd zien, alle met een boodschap en vormgegeven op de eigenzinnige zeer directe wijze van Krejčí. Comenius Museum, Kloosterstraat 33, 1411 RS Naarden. Tel. 035-6943045.

ONZE BOEKENPLANK

Onder de titel 'Historici in de politiek' is bij het Centrum voor Moderne Geschiedenis te Leiden een bundel verschenen waarin tien historici zijn besproken die een min of meer nauwe band met een ideologie of politieke beweging hadden.

Het hoofdstuk 'Vader van de natie' behandelt de 19e eeuwse Tsjechische historicus František Palacký. Het is van de hand van mevrouw M.E.H.N. Mout, die regelmatig over Tsjechische onderwerpen heeft gepubliceerd, onder meer samen met de vooraanstaande Tsjechische historicus J.V. Polišenský.

Onder de andere historici zijn onder meer Raffles, Mommsen en Thorbecke.

Voor degenen die meer over Palacký willen lezen en hem willen vergelijken met vakgenoten in vergelijkbare omstandigheden is deze bundel op zijn minst een omweg naar de bibliotheek waard.

M.Ph. Bossenbroek, M.E.H.N. Mout & C. Musterd (redactie): Historici in de politiek. Centrum voor Moderne Geschiedenis, Rijksuniversiteit Leiden; (Leidse Historische Studiën; nr 3) f 29,50 ISBN 90 75301 04 9

Bert Marcus

ALLERHANDE

Oproep tentoonstellingsruimte

De heer Bláha is een schilder van religieuze kunst uit Dobříš (Tsjechië). Aan het eind van dit jaar, om precies te zijn van 9 december 1996 t/m 3 januari 1997 zal er in de bibliotheek van Mierlo (stedenband met Dobříš) een tentoonstelling van de heer Bláha te zien zijn. De heer Bláha wil van 6 januari t/m 1 februari 1997 graag nog een tentoonstelling houden en zoekt een stad met tentoonstellingsruimte.

Hebt u suggesties, meldt het dan aan de heer J. van Bokhoven, Rhulenhofweide 9, 5709 SH te Helmond, tel.: 0492-514501 (privé) of 522577.

Vrijwilligersprojecten in Oost-Europa

SIW Internationale Vrijwilligersprojecten en VIA (Vrijwillige Internationale Actie) zenden iedere zomer meer dan 100 vrijwilligers, veelal jongeren, uit naar projecten in zo'n 15 verschillende landen in Oost-Europa: van Polen tot Armenië, van Estland tot Bulgarije.

Met het werk worden vaak lokale initiatieven ondersteund, zoals het opknappen van een oud klooster, helpen bij het werk op een ecologische boerderij of een fietstocht tegen racisme. De projecten duren 2 tot 3 weken. Zo'n project geeft de deelnemers de kans om de cultuur en het leven in één van de landen in Oost-Europa van dichtbij mee te maken en jongeren van diverse nationaliteiten te ontmoeten. Om de uitwisseling compleet te maken komen er jaarlijks ook veel vrijwilligers uit Oost-Europa naar Nederlandse projecten van SIW of VIA.

VIA en SIW zijn non-profit organisaties, grotendeels gerund door vrijwilligers, die al tientallen jaren ervaring hebben met internationale uitwisseling. De vrijwilligers worden door VIA en SIW gedurende een weekend in juni voorbereid op de verschillende aspecten

van het deelnemen aan een project in Oost-Europa. Deelname aan een project kost ongeveer f 150,-. Voor dat bedrag wordt de hele uitwisseling geregeld en krijgt men kost en inwoning in het land van bestemming. Reiskosten zijn voor eigen rekening. Half april verschijnen de projectgidsen van VIA en SIW met meer dan 200 mogelijkheden! Voor meer informatie:

VIA - Marius van Bouwdijk, Bastiaanstraat 56, 1054 SP Amsterdam. Tel. 020-6892760.

SIW - Willemstraat 7, 3511 RJ Utrecht. Tel. 030-2317721.

Nog geen lidmaatschapskaart ontvangen ?

De contributie/donatie wel betaald, dacht u? Of vergeten, misschien. Toch maar even nakijken, want openstaande contribuanten krijgen binnenkort een aanmaning. Mocht de acceptgiro zijn zoekgeraakt dan kunt u nog snel het verschuldigde overmaken op girorekening 379543 t.n.v. V.N.T.S. te Rotterdam.

PRANEDA b.v.
Nijmegen - Nederland
IMPORT · EXPORT
Microweg 11 Tel.: 080-723523
6545 CL NIJMEGEN Fax: 080-723535

*Restaurant
Bohemen*

**Het enige Tsjechische
restaurant in Nederland**

Vlees- en visspecialiteiten

**Appelhaven 26
1621 BC Hoorn (N.H.)
Tel. 02290-47692**

altijd "TV"

Dit merk met zijn toevoeging kan staan voor **TeVreden**, het kan als controlesymbool dienen, het staat voor **TeleVisie**, het kan staan voor **ToekomstVisie**, maar vooral staat het voor **Tolken en Vertalen**.

In dit alles is aangegeven waarmede Vertaalbureau **Tebra-Vašakova** zich kan vereenzelvigen. Voor ons is het doel pas bereikt als de klant, zowel de hele grote als de hele kleine en alles wat daar tussenpast, zich **TeVreden** voelt.

Vertalen is een kwestie van vertrouwen. Veelal moet men zich overgeven aan de kennis van de vertaler. U moet zekerheid gaan voelen. Hierdoor kunt ook u zekerheid uitstralen naar uw afnemer welke de vertaalde tekst onder ogen krijgt.

Een ieder ontvangt wel eens een naar het Nederlands vertaalde tekst onder ogen, met onvolkomenheden. Men moet dan grinniken om van erger nog niet te spreken. Dat kan ook met uw vertaalde zakenbrief het geval zijn. U moet niet alleen zeker zijn, u moet u **TeVreden** Voelen.

U denkt nu wellicht Oh, zit dat zo. Ja, het zit zo dat deze **O** voor de afdeling **Organisaties** staat welke met grote inzet elke door u verlangde **Organisatie** tot **TeVredenheid** zal uitvoeren.

Vertaal- en Organisatiebureau TV
(Oost-Europa)

Hanna J. Tebra-Vašakova
(beëdigd tolk/vertaalster)

Hinkeman 15, 6916 LL Tolkamer/Lobith
tel. 0316-541504/547051 fax/modem 0316-542014
GSM 06-53225796 semafoon 06-59052805